ТАЪЛИМ ТИЗИМИДА СИФАТЛИ КАДРЛАР ТАЙЁРЛАШДА АХБОРОТ ТЕХНОЛОГИЯЛАРНИНГ ЎРНИ

Катта укитувчи Ю.М.Ҳакимов

Самарканд ИКМ техникуми

Фарзандларимизни баркамол инсон бўлиб етишишларида энг аввало оиланинг, ота-онанинг ўрни беқиёс. Ўз – ўзидан равшанки, бола тарбиясида соғлом насл масаласи ҳам муҳим роль ўйнашини инкор этиб бўлмайди

Ўзбекистон Республикасида мутахассис кадрларни тайёрлашда етарли эътибор берилмокда. Бизга маълумки, «Кадрлар тайёрлаш миллий дастури» хар томонлама камол топган, юксак умумий ва касб-хунар маданиятига, ижодий ва ижтимоий-сиёсий хаётда мустакил равишда мулжални тугри ола билиш махоратига эга булган кадрларнинг янги авлодини шакллантиришга йуналтирилгандир. Ушбу дастурда фан, техника ва технологияларнинг ютуклари асосида юкори билимга эга булган малакали кадрларни тайёрлаш буйича аник тадбирлар белгиланган.Ушбу тадбирларни амалга оширишда ахборот технолигиялардан унумли фойдаланиш катта ахамиятга эга.

Бугунги кунда ахборот технологиялари жамиятимиз ривожланишига таъсир этувчи энг муҳим омиллардан бири ҳисобланади. Ахборот технологиялари инсоният тараққиётининг турли босқичларида ҳам мавжуд бўлиб, ҳозирги замон ахборотлашган жамиятнинг ўзига хос хусусияти шундаки, ахборот технологиялари барча мавжуд технологиялар, хусусан янги технологиялар орасида етакчи ўрин эгалламокда. Ахборот технологияси ва техник воситалар самарасини белгилайдиган дидактик материаллардан

кенг фойдаланиш замонавий педагогик технологияларнинг асосий белгиларидан биридир. Миллий дастурда таълим-тарбия жараёнини бошқаришнинг бу муҳим воситасига алоҳида урғу берилган. Ахборотли воситалар (компютер, электрон алоқа, радио, телевидение) дан фойдаланиш даражаси икки омил билан аниқланади: Ўқув жараёни учун ахборотли воситалар самара берадиган мавзулар юзасидан дидактик материалларни ишлаб чиқиш. Педагогларнинг ўз амалий фаолиятларида техник воситалар ва дидактик материаллардан методик жиҳатдан тўғри фойдалана олиш тайёргарлигини текшириш. Ахборотли таълим жараёни олдиндан педагогик лойиҳалангандагина кўзланган мақсадга эришиш мумкин. **Педагогик жараённи компютерлаштириш асосий йўналишларидан бири ва замонавий педагогик технологияларнинг шуғулланиши лозим бўлган соҳасидир**. Ахборот технологиялари таълим жараёнида муҳим ўрин тутиб, қуйидаги вазифаларни ҳал етишга ёрдам беради: - ҳар бир одамга хос ноёб фазилатлардан иборат индивидуал қобилиятларни ўқитилаётган ўқувчи ва талабаларда очиш, сақлаш ва ривожлантириш, уларда билиш қобилиятларини, ўзини ўзи камолотга етказишга интилишни шакллантириш; - воқеа ва ҳодисаларни комплекс ўрганишни, аниқ, табиий-илмий,техникавий, ижтимоий, гуманитар фанлар ва санъат орасидаги ўзаро боғлиқликнинг чамбарчаслигини таъминлаш; - ўқув-тарбия жараёнларининг мазмун, шакл ва методларини доимий тарзда ва динамик равишда янгилаш. Бугунги кунда таълимни ахборотлаштиришда асосий йўналиш турли ўқув фанлари бўйича педагогик дастур воситаларини яратишдан иборат бўлиб қолди.

Аммо мавжуд ва ишлаб чиқилаётган компютер техникаси базасидаги педагогик дастур воситалари ўқитиш нуқтаи назаридан таълим сифатида муҳим силжишларга олиб келиши мумкин. Бунинг

сабабларидан бири-компютер технологиялари анъанавий ташкил этилган ўқитиш жараёнида жорий этила бошланганлигидир. Кейинги вақтларда «ўқитишнинг компютер технологиялари» тушунчаси тарқалиб, бунда компютерлар базасида амалга оширилган ўқитиш технологиялари тушунилади. Бироқ ахборот технологиялари тушунчаси ўқитишнинг компютер технологиялари тушунчасидан кенгроқдир, чунки компютерлар ахборот технологиялари техник воситаларининг таркибий қисмидир.

Кўп ҳолларда таълим, асосан, ахборотни эслаб қолишга йўналтирилган, таълим олувчининг бўлажак фаолияти эса муайян ишларни бажариш ёки ташкилий, бошқарув ва касбий қарорларни қабул қилиш билан боғлиқ бўлади.Ўқув юртларидан бирида таълим олувчилар билимларини назорат қилиш услубини маъмурият барча фанлар учун бир хилда, уларни ҳар бирининг хусусиятларини ҳисобга олмай асоссиз белгиланган. Педагогик технологияга ўқув жараёнини рўёбга чиқариш давомида турли ўқитиш услубларидан фойдаланишнинг муайян умумий меъёрларини белгиловчи қўлланма, гўёки қолип сифатида қараш мумкин. Педагогик технология кўп жиҳатдан ўтмишдаги машхур педагогларнинг орзуларига мос келади. Ўтказилаётган тажриба - синовнинг характери билан боглиқ тарзда ўқув дастурлари, дарслик ва дарс ишланмалари, методик қўлланмалар, дидактик ишланмаларнинг яратилиши ва тажриба - синов жараёнига тақдим этилиши зарур. Агар ўқув дастури тажрибадан ўтказилаётган бўлса, кузатилаётган таълим жараёнини, яъни дарслик ёки дарс ишланмалари, техник воситалар, кўргазмали қуроллар, ўқув қўлланмалари билан таъминлашга эришиш талаб этилади. Бунда асосий эътибор ўқитувчининг қайси метод ёки педагогик технологияни қўллаганлигига эмас, балки ўқув дастури доирасида тақдим этилаётган ўқув

материалларининг самарадорлигини аниқлашга қаратилади.

Педагогик технологиялар, биринчи навбатда, ҳар бир ўқувчи - талабанинг бошқа ўқувчи - талабалар, дарс материаллари ҳамда ўқитувчи (педагог) билан эркин тарзда мулоқот қилишини, фикр алмашишини таъминлайди. Замонавий педагогик технологиялар педагогик амалиётнинг ўқувчи ёки талаба шахсига қонунлар мажмуини, табиат ва жамият ҳодисаларини, кишилик маданияти ва ахлоқ - одобини, муайян фан асосларини танитувчи шакли сифатида намоён бўлиши лозим. Демак, у ёки бу фан ўқитувчисининг маҳоратини аниқлашда унинг фаолияти давлат таълим стандартлари талабларига ва педагогик шартларга нечоглик мос келиши назарда тутилади. Ўзбекистон Республикасида узлуксиз таълим соҳасида олиб борилаётган кадрлар тайёрлаш бўйича ислоҳотлар мамлакат иқтисодиётини малакали мутахассислар билан таъминлашга имкон беради. Бу мамлакатимизнинг жаҳондаги иқтисодиёти ва саноати ривожланган давлатлар қаторига кириб боришининг зарур шарти ва мустаҳкам пойдевори бўлиб хизмат қилади.

Юкорида айтиб ўтганимиздан шуни хулоса киламизки, **таълим жараёнида ахборот технологияларидан фойдаланиш ва уни ўқувчиларга етказишда компютер техникаси билан тўлақонлик таъминлаш таълимда юқори самарадорликка эришиш учун асос бўлиб хизмат қилади.** Ҳозирги кунда таълим жараёнини техник воситаларсиз тасаввур қилиб бўлмайди. Мактабларда, лицей ва коллежларда, олий таълимда ахборот технологияларини қўллаш орқали дарс ўтиш ўқувчиларга берилаётган ахборотни тез ва осон етиб боришини, уларни тушунарли ва хотирада яхши сақланишининг асоси бўлади. Бундан ташқари олий таълим тизимида телеконференцияларни ташкил қилинганлиги таълим жараёнининг

ютуқларидан биридир. Бу орқали талабалар фикр алмашишлари, эркин фикрлаш ва ўз фикрини тўғри ва аниқ етказиш қобилиятига эга бўладилар. Интернет тизимлари орқали жаҳоннинг бошқа мамлакатларида рўй бераётган воқеа-ҳодисалар, тадбирлар, таълим жараёнининг янгиликлари ва ютуқлари ҳақида маълумотларга эга бўладилар. Демак, ахборот технологиялари – талабаларнинг билимларини ривожлантирадиган, уларнинг техника ва ижтимоий жараёнларни бошқариш бўйича имкониятларини кенгайтирадиган, маълумотларни ташкил этиш, ишлаб чиқиш, тиклаш, узатиш усуллари ва техника воситалари бўлиб хизмат қилар экан.

Фойдаланилган адабиётлар:

1.ҲакимоваМ.Ф., ХўжаевН. Педагогиктехнологиялар. Ўқувқўлланма – Т.: «Фантехнолигиялари», 2008..

2.Омонов Х.Т ва б. «Педагогик технологиялар ва педагогик маҳорат».Тошкент; 2009.

3. М.Орипов ва б. Ахборот технолигия Тошкент; «Ношир», 2009..

4. А.Сатторов.«Информатика ва ахброт технолигиялари» Тошкент; 2002.

5. А.Сатторов. «Маълумотлар базасини бошкариш системаси». Тошкент; 2006.